

INNSPILL til UpedBlog Juni 2011

DIGITAL UiB – UTFORDRING FOR FREMTIDEN?

DIGITALE HJELPEMIDLER OG STØTTESYSTEMER FOR UTDANNING
VED UNIVERSITETET I BERGEN

---

av **Kuvvet Atakan**

Professor, Viserektor for utdanning, UiB

Kuvvet.Atakan@rektor.uib.no

I disse dager er søkertallene for de som ønsker å studere ved Universitetet i Bergen klare. Det er veldig gledelig at det i år er flere som ønsker å studere hos oss sammenlignet med tidligere år. Hva er det så som avgjør at disse kandidatene velger UiB fremfor en annen høyere utdanningsinstitusjon? At universitetet klatrer opp på internasjonale rangeringer er sikkert noe som bidrar til UiBs synlighet. Det er sikkert mange andre faktorer som også spiller en rolle, men vi tror at en av de viktigste faktorene er utdanningskvaliteten. Begrepet

kvalitet brukes ofte i utdanningssammenheng uten at en klart har definert hva kvalitet er og hvordan den kan måles. En måte å definere kvalitet på kan være at vi ved UiB tilbyr forskningsbasert utdanning som i utgangspunktet baserer seg på forskningens kvalitet. Det finnes flere målingskriterier for forskningens kvalitet, slik som publiserings- og siteringsstatistikk, suksessrater i forskningsprosjekter finansiert gjennom for eksempel NFR, EUs rammeprogrammer, ERC eller andre finansieringskilder. Imidlertid er det vanskeligere å finne målingskriterier som er veletablerte når det gjelder utdanningskvalitet. Det foregår nå en nasjonal og europeisk debatt nettopp om dette.

Det er flere innfallsvinkler til videreutvikling av kvalitet i utdanning. En av disse er å utvikle og ta i bruk nye elektroniske hjelpemidler og støttesystemer for utdanning. Her ligger det helt klart et potensiale som kan brukes målrettet til kvalitetsutvikling for utdanning. Grunnargumentet i dette er at faglig kvalitet alene ikke er en garanti for læringsprosessen. Her er det nødvendig med forskjellige typer av pedagogiske innfallsvinkler som sikrer at det faglige innholdet blir fremstilt på en måte som fremhever læringsprosessen hos den enkelte student. Digitale hjelpemidler og støttesystemer er et slikt virkemiddel. En annen dimensjon i dette er at digitale hjelpemidler også har en viktig rolle innen universell utforming.

Basert på denne bakgrunn og gjennom studentenes sterke ønsker har Universitetet i Bergen nylig definert et paraplyprosjekt som inkluderer utviklingen av diverse digitale hjelpemidler og støttesystemer for utdanning. Prosjektet har fått navnet "DigUiB" som er en forkortelse for Digital UiB, som innbefatter alle typer digitale hjelpemidler og støttesystemer for utdanning. De tre delprosjektene er digitalt pensum (e-bøker, e-læringsmoduler osv.), digital eksamen og digitalisering av undervisning. Vi er i gang med flere interne pilotprosjekter for å se på muligheter og utfordringer når det gjelder å ta i bruk digitale læremidler og støttesystemer. Vi erkjenner at det finnes mange IKT systemer og ulike læringsplattformer en kan velge, derfor er det viktig for oss å tenke helhetlig i denne prosessen. Samtidig er fokuset rettet på kvalitet i alle ledd.

Delprosjektet med digitalisering av pensumlitteratur, som for eksempel e-bøker, er allerede i gang. Dette arbeidet ledes av universitetsbiblioteket og har universell utforming som hovedprinsipp og retter seg blant annet mot behov som syns- og hørselhemmede studenter har med å få tilgang til pensumlitteratur. Prosjektet med digitalisering av eksamen får sin første pilot til høsten.

Hva med Podkast? Selvfølgelig har vi også et prosjekt som ser på digitalisering av forelesninger. I hele høst har vi jobbet med flere pilotprosjekter i flere fagmiljøer for å hente erfaringer med opptak, best mulig kvalitet og for å gjøre forelesningene tilgjengelig. Vi ønsker i løpet av denne perioden vi nå er inne i, å finne løsninger for den nødvendige

infrastrukturen. Det må være på plass slik at forelesere som ønsker det kan få gjøre opptak, konvertere og lagre dem, og gjøre forelesningene tilgjengelig for studentene. Her må det nevnes at det er to ulike behov som melder seg – direkte videostreaming av undervisning som en ferskvare og redigert opptak for langtidslagring og gjenbruk. Universitetet vil gjennom disse pilotprosjektene også ta stilling til immaterielle rettigheter. Vi tenker oss at opptakene kan bli tilgjengelig på "Mi side", og at digitalisering av forelesningene kan bli et tilbud til de forelesere som ønsker å gjøre opptak av sin undervisning som en del av det pedagogiske opplegget. Frivillighet blir her et viktig hovedprinsipp når våre forelesere skal bruke slike hjelpemidler i undervisningen.

Jeg skjønner at studentene er utålmodige og at de ønsker å være mer fleksible i sine studier. Vi erkjenner at digitale hjelpemidler som for eksempel podkasting vil lette hverdagen for studentene. Erfaringer fra andre læresteder viser nettopp dette. Samtidig opplever vi her ved UiB at også studentene ønsker kvalitet i forelesningene. Vi har studentene med i våre pilotprosjekter og vi lytter godt til deres krav og ønsker. Her må det understrekes at alle er fokusert på best mulig kvalitet i læringsprosessen.

Det viktigste er at utviklingen skjer gjennom en helhetlig og overordnet prosess som omfavner alle aspekter av digitale hjelpemidler og støttesystemer. Det har vært og er flere institutt som er i gang med å produsere digitalt lærestoff. I denne sammenheng er mitt eget institutt, Institutt for geovitenskap ved UiB, er et godt eksempel på hva universitetet har vært med på å utvikle på den digitale fronten.

Her er det utviklet e-læringsmoduler i en årrekke og konseptet er nå blitt et elektronisk tidsskrift. Dette er nå overtatt av *European Association for Geoscientists and Engineers* (EAGE) som sørger for en profesjonell videreutvikling gjennom fagfelle vurderinger og for tilgjengelighet for sine medlemmer. Dette illustrerer de mulighetene som ligger i den utviklingen.

Vi bør alle sammen se for oss en helhetlig tenking for UiB når det gjelder IKT i den nærmeste framtid. Vi er nødt til å lytte til studentenes ønsker og akseptere det faktum at det nå kommer en ny generasjon av studenter som er vokst opp med digitale hjelpemidler i sin hverdag og ikke minst i skolen. Spørsmålet er ikke lenger om vi trenger å ha digitale hjelpemidler i utdanningen, eller om en kan erstatte den dialogen og kommunikasjonen en forelesning kan tilby. Dette handler heller om hvordan kan vi imøtekomme det økende behovet på en god måte som bidrar til økt kvalitet i læringsprosessen. Her trenger vi alle gode krefter i organisasjonen, både de som er de mest entusiastiske tilhengere av den digitale utviklingen og også de som er mer skeptisk til den. Det er nettopp denne kritiske tilnærmingen som kan sikre oss at kvalitet og faglig fokus står sentralt i utdanningen.